

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

**Borsod-Abaúj- Zemplén Megyei
Kormányhivatal
Építésügyi, Hatósági, Oktatási és
Törvényességi Felügyeleti Főosztály
Törvényességi Felügyeleti Osztály
3525 Miskolc, Városház tér 1.**

Tárgy: törvényességi vizsgálat kezdeményezése

Tisztelt Cím!

A Társaság a Szabadságjogokért jogvédő szervezet (TASZ, székhely: 1136 Budapest, Tátra u. 15/b., képviseli: dr. Kapronczay Stefánia ügyvezető igazgató) **indítványozza**, hogy Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 132.§ (3) b) pontjában biztosított jogkörénél fogva a T. Kormányhivatal vizsgálja meg **Sáta Község Önkormányzat Képviselő-testületének 10/2015. számú**, a szociális ellátásokról szóló rendelete (a továbbiakban: Rendelet) **1. § (3), (4), (5), (8) bekezdések, 2. § (2) bekezdésének illetve 3. § (1) bekezdés ca) pontjának** jogszerűségét.

Kérjük, hogy a T. Kormányhivatal állapítsa meg, hogy a Rendelet megjelölt rendelkezései sértik Magyarország Alaptörvényét és számos törvényi rendelkezést, és bocsásson ki törvényességi felhívást a rendelet támadott rendelkezéseinek képviselő-testületi hatályon kívül helyezése iránt (Mötv. 132. § (1) a)). Amennyiben a képviselő-testület annak nem tesz eleget, kérjük, hogy a T. Kormányhivatal a rendeletet megjelölt rendelkezéseit támadja meg a Kúria előtt (Mötv. 136. § (2)).

Indokolás:

A Rendelet támadott rendelkezései a következők:

*1.§ (3) A rendkívüli települési támogatásra való jogosultság megállapításának, továbbá a települési támogatásra való jogosultság megállapításának és folyósításának feltétele a **kérelmező és családja lakókörnyezetének rendezettsége**, továbbá az, hogy a kérelmezőnek és a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozójának Sáta Község Önkormányzatának Adóhatósága felé **lejárt esedékességű fizetési kötelezettsége nincs**.*

*(4) **A rendezett lakókörnyezet** biztosítása érdekében a kérelmező vagy jogosult kötelessége:*

a) az általa életvitelszerűen lakott ingatlan udvarán rendelkezzen egy darab rendeltetészerűen használt szeméttároló edénnyel, továbbá gondoskodjon

b) a lakáshoz tartozó udvar rendben tartásáról, különös tekintettel az ott található szemét és lom eltávolítására,

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

c) az ingatlanhoz tartozó kert és udvar tisztántartásáról, gaz-, valamint rágcsálómentesítéséről, az allergén növények irtásáról,

d) az ingatlan előtti járdának (járda hiányában egy méter széles területsávnak), a járda melletti zöldsáv úttestig terjedő teljes területének tisztán tartásáról, szemét és gyommentesítéséről, téli időszakban síkosság mentesítéséről,

e) az ingatlanon található épület/ház külső karbantartásáról, a szükséges állagmegóvási munkálatok elvégzéséről,

f) a házban található helyiségek, az udvaron található, megfelelően megépített, zárt illemhely tisztán, emberi tartózkodásra alkalmas állapotban tartásáról, higiéniai követelményeknek megfelelően,

g) a kerítés olyan állapotú, amely megakadályozza az állatok elkóborlását, továbbá utcaképhez illő,

h) a ház körüli víz elvezetését szolgáló árokrendszer tiszta és a csapadékvíz lefolyása akadálymentes

(5) A (4) bekezdésben meghatározott feltételek teljesítését a határozat meghozatala előtt az ügyintézési határidő betartásával, illetve a megállapítást követően negyedévente az **Alpolgármester és a Pénzügyi Bizottság két tagja** a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat bevonásával **helyszíni szemle lefolytatása során ellenőrzi**, s környezettanulmányt készít.

(8) A jogosultság feltételeként előírt szabályok folyamatos betartását **a polgármester ellenőrzi!** A polgármester jogosult az Alpolgármester és a Pénzügyi Bizottság által elkészített környezettanulmányt bármely kérelmező esetében **felülvizsgálni helyszíni szemle során**.

2. § (2) A képviselő-testület a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (a továbbiakban: Gyvt.) meghatározott **gyermekjóléti alapellátást** a Sátai Napközi Otthonos Óvoda útján biztosítja.

3. § (1) Az Önkormányzat a szociális és gyermekvédelmi ellátások helyben biztosított formáit az alábbiakban állapítja meg:

c) **Személyes gondoskodás keretében nyújtott alapellátások:**

ca) gyermekek napközbeni ellátása óvodai ellátás, továbbá az iskolaotthonos foglalkozás keretében nyújtott szervezett intézményi étkeztetés keretében.

Jogi érvelés:

I. A települési támogatások jogellenes feltételekhez kötése

A Rendelet 1. § (3) bekezdése a többek között lakhatási nehézségek kompenzálására nyújtandó települési támogatásokat köti különböző feltételekhez. Az 1. § (4) bekezdése részletezi a rendezett lakókörnyezet feltételeit, az (5) és (8) bekezdések pedig a feltételek ellenőrzésére jogosított önkormányzati szereplőket nevezik meg.

2015. március 1-jétől megváltozott a lakhatást segítő települési támogatások rendszere, ugyanis megszűnt a normatív lakásfenntartási támogatás. Azóta az önkormányzatok saját hatáskörükben dönthetik el, folyósítanak-e támogatást a lakhatási problémákkal küzdő háztartásoknak. Mivel saját költségvetésük terhére nyújtják a települési támogatást, az önkormányzatok különböző szűkítő feltételekkel és csökkentett mértékben vezetnek be a lakhatást segítő támogatásokat – ha egyáltalán rendelkeznek róla. E szűkítő feltételek között vannak, amelyek a fenti okkal magyarázhatóak, ám vannak olyanok is, amelyek pontosan a támogatás céljának ellentmondva határozzák meg az ellátásra való jogosultság és a folyósítás feltételeit. A települési támogatás *lényegét tekintve ugyanis a szociálisan rászorult állampolgároknak nyújt hozzájárulást* a lakhatási, egészségügyi, iskoláztatási kiadásainak viseléséhez.

1. A szociálisan leginkább rászorultakat kizáró jogosultsági feltételek

A Rendelet a települési támogatások feltételeként megköveteli a rendezett lakókörnyezet biztosítását, és a kérelmezőnek adóssága sem lehet az önkormányzat felé.

a) A települési támogatás feltétele, hogy *„a kérelmezőnek és a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozójának Sáta Község Önkormányzatának Adóhatósága felé lejárt esedékességű fizetési kötelezettsége nincs.”*

Az említett 2015. március 1-jei jogszabálmódosítás a normatív lakásfenntartási támogatás mellett a 40 ezer fő feletti településen kötelező, annál kisebb településeken nyújtható, 90%-ban központi költségvetésből finanszírozott **adósságkezelési szolgáltatást is megszüntette**. Miközben a megszüntetése előtt, 2014-ben a magyar lakosság közel egynegyedének (24,9%) volt valamilyen típusú hátraléka (hiteltörlesztés, lakbér, illetve közműtartozás)! Az adósságkezelő szolgáltatás megszüntetése előtt a legjelentősebb lakhatást segítő szolgáltatás volt tehát, félmillió háztartásnak nyújtott segítséget.¹ A magyar lakosság jelentős részének elsősorban a lakhatáshoz kapcsolódó tartozások jelentik az elsőszámú problémát, ezt volt hivatva megakadályozni a szociális rászorultság alapján járó korábbi települési támogatás.

---

¹ Ld.: Éves jelentés a lakhatási szegénységről, 2014
(http://www.habitat.hu/files/HABITAT_2014_lakhatasi_jelentes_hosszu_1109.pdf)

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

Ezzel szemben a támadott sáti Rendelet 1.§ (3) bekezdése pontosan azokat a leginkább rászoruló, hátraleékkal rendelkező lakosokat zárja ki a települési támogatásból, akiknek a legnagyobb szüksége lenne a települési támogatásra.

b) Rendezett lakókörnyezet:

A Rendelet 1. § (3) és (4) bekezdése a települési támogatások feltételévé teszi a rendezett lakókörnyezet meglétét is. Eszerint a kérelmezőnek kötelessége többek között az ingatlan, annak kertje, udvara, az előtte található járda tisztántartása, szeméttároló edénnyel felszerelése, gaz-, valamint rágcslómentesítése. Kötelessége az is, hogy a kerítése „utcaképbe illő legyen” (g) pont), és hogy „a házban található helyiségek, az udvaron található, megfelelően megépített, zárt illemhely tisztán, emberi tartózkodásra alkalmas állapotban tartásáról, higiéniai követelményeknek megfelelően” (f) pont) legyenek biztosítva.

Az Alaptörvény szerint a szociális biztonság megteremtése mellett elkötelezett állam számára elsőrendű kötelesség a szociálisan nehéz helyzetben levő állampolgárok megsegítése (XIX. cikk). **Az Sztv.** pedig a települési támogatást **egyértelműen a szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások közé sorolja** (ld. Szocvtv. 32. §, 45. §).

Ehhez képest a Rendelet lejárt fizetési kötelezettség hiányára, illetve a rendezett lakókörnyezetre vonatkozó feltételeket szabályozó rendelkezései kifejezetten azokat zárják ki a kérelmezők köréből – az eladósodott, illetve a rendezett lakókörnyezetet gyakran anyagi okból megteremteni képteleneket –, akiket elsősorban célozni hivatott a támogatási forma, vagyis a szociálisan leginkább rászorulókat. **Ezzel álláspontunk szerint a szabályozás sérti az Alaptörvény II., XIX. és XXII. cikkét, valamint az Sztv. fent megjelölt szabályait.** Fentiek miatt a támadott szabályozás sérti az Alaptörvény 32. Cikk (3) bekezdését is.

2. A rendezett lakókörülményekre vonatkozó felhatalmazás hiánya, a magánszférához való jog sérelme

A rendezett lakókörnyezet megkövetelése jellemzően pontosan azt az egyébként is nehéz szociális helyzetben levő társadalmi csoportot zárja ki a támogatásból, akit céloznia kellene a segítségnek. Paradox módon – a rendezett lakókörnyezet címszó alatt felsorolt körülményekhez a szociálisan rászorultak éppen a támogatás megkapásával kerülhetnének reálisabb közelségbe. A rendezett lakókörnyezet nem a rászorultság jellemzője, éppen ellenkezőleg. Ezért a szociális rászorultság alapon járó települési támogatás feltételül szabása indokolatlan, a Szocvtv-vel ellentétes, hiszen nem a rászorultságot mutató kritérium, az Sztv. pedig 2015. április 1. óta már nem tartalmaz ilyen felhatalmazást.

Az Sztv. korábbi felhatalmazó rendelkezése nyomán született rendezett lakókörnyezetet feltételül szabó rendelkezések alkotmányellenességét az ombudsman - a TASZ 2012-ben benyújtott beadványával² egyetértve – már 2013-ban megállapította, és utólagos

² http://tasz.hu/files/tasz/imce/ajb_ab_inditvany_szocvtv.pdf

normakontrollt kezdeményezett az Alkotmánybíróságnál. Az alapjogi biztos megállapította, hogy a jogállamiság, és az abból levezethető jogbiztonság elve sérült az önkormányzatok ilyen széles körű felhatalmazásával, mert a törvény – túlságosan széles, bizonytalan megfogalmazásával – teret engedett az önkényes hatósági jogalkalmazásnak. A szabályozás továbbá sértette az emberi méltóságot, a magánszférához való jogot és összeegyeztethetetlen a szociális biztonsághoz való joggal, összességében tehát a magyar alkotmánybírói és az európai alapjogi gyakorlat mércéjével mérve súlyos alkotmányossági kifogások egyértelműen igazolhatók voltak (3384/2013. számú AJB beadvány).

A felhatalmazó Sztv.-beli szabályok ugyanakkor 2015. április 1-jével hatályukat veszítették. Felhatalmazás hiányában pedig nem lehet szociális támogatás feltételévé tenni nem szociális célú szempontokat.

A Kúria Köf.5.051/2012/6. számú határozata megerősíti, hogy a Szocvtv korábbi 33.§-a tette lehetővé a lakókörnyezetre vonatkozó előírásokat szociális ellátás feltételeként. **„Az Sztv. e szabálya a lakókörnyezet rendezettségére vonatkozó követelmények meghatározására hatalmazza fel az önkormányzatokat. Az Sztv.-ből a felhatalmazás tárgya és keretei világosan kiderülnek: az aktív korúak ellátására való jogosultság feltételül az önkormányzat a kérelmező (vagy a jogosult) ingatlana és környezete karbantartására kötelezettségeket állapíthat meg. Ezek:**

- a lakás vagy annak udvara, kertje, a kerítéssel határolt terület, járda tisztán tartása;
- az ingatlan állagának és rendeltetésszerű használhatóságának biztosítása;
- az ingatlan higiénikus állapotának biztosítása.”

Pontosan ezen okból helyezte hatályon kívül a Kúria a fenti határozatában vizsgált (érpataki) rendelet ingatlanok jogcíme ellenőrzésére vonatkozó rendelkezését, mert *„ezen feltétel nem vonható a lakókörnyezet rendezettsége, vagy a szociális rászorultság igazolása körébe meghatározott feltételek közé. Mindezen törvényi szabályok tükrében (...) a törvény által meghatározottakkal ellentétes, azokon túlterjeszkedik..”*

Ugyanerre a döntésére hivatkozik 2015. szeptember 22-én (tehát már a felhatalmazó rendelkezés Szocvtv.-ből való kikerülése után) is a Kúria, amikor határozatában (Köf.5.017/2015/3. határozat) egyértelművé teszi: **„a Kúria már több döntésében rögzítette, hogy önkormányzati rendeletben felhatalmazás hiányában nem lehet a szociális támogatás feltételévé tenni nem szociális célú szempontokat (Köf.5.051/2012/6., Köf.5.008/2013/8., Köf.5.051/2014/3. számú határozat).”**³ A Kúria szerint továbbá, ha egy

---

³ Ugyanezen határozat tehát a szerencsi rendeletben foglaltakat jogellenesnek ítélték, ugyanis: *„a fenti támogatások, segélyek, de akár a közfoglalkoztatás vagy az alacsony összegű lakásbérlés lehetősége is egyértelműen a rászorulókról való gondoskodás miatt került a jogrendszerbe, az önkormányzati szabályozásnak törvényi rendelkezéseken kell nyugodnia, törvényi rendelkezésekhez kötött. Sem az Sztv sem az Ltv. nem tartalmaz olyan szabályt, amely alapján e juttatásokat meg lehetne vonni olyanoktól, akik más önkormányzat területéről költöztek az adott településre. A közfoglalkoztatásra vonatkozó szabályok sem engednek ilyen különbségtételt, illetve nem hatalmaznak fel ilyen tartalmú önkormányzati szabályozásra.*

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

Önkormányzati szociális juttatáshoz, támogatáshoz való hozzáférés **„nem szociális szempontokat tükröz, akkor alappal vethető fel, hogy a szabályozásnak nincs legitim célja.”**

Márpedig a lakókörnyezet rendezettsége egyértelműen nem szociális rászorultságra vonatkozó feltétel, és immáron az önkormányzatokat felhatalmazó rendelkezés is kikerült a törvényből. Ilyen módon nem lehetséges jogszerűen önkormányzati támogatás feltételéül szabni a nem rászorultságot tükröző feltételeket. A támadott szabályozás tehát törvénnyel ellentétes, így sérti az Alaptörvény 32. Cikk (3) bekezdését is.

A jogellenes feltételek közül pedig a lakás belsejére, higiéniájára vonatkozó feltételek többszörösen is jogellenesek, hiszen ezek vizsgálata a kérelmezők **magánszérájának megsértéséhez is vezetnek**. Tekintettel arra, hogy a Kúria is csak az Sztv. felhatalmazó rendelkezéseire alapozva tekintette elfogadhatónak a lakókörnyezet önkormányzati szabályozását, de az általa megfogalmazott három aspektus szabályozásán túli kritériumokat már maga is a magánszférát sértő jogalkotói túlterjeszkedésnek tekintette, így a felhatalmazás híján egyértelmű, hogy **nem csak a legitim alapja hiányzik e feltételeknek, hanem azok révén a kérelmezőknek az emberi méltóságból fakadó magánszférához való joga is sérül**. Ezen alapjogsérelmet fokozza, hogy a Rendelet 1. § (5) és (8) bekezdése szerint a fenti feltételek teljesítését (azaz többek között a kerítés utcaképbé illő voltát, a lakás belső részének, vagy az illemhelynek a higiéniáját) az Alpolgármester és a Pénzügyi Bizottság két tagja jogosult (a Családsegítő és Gyermejköltségi Szolgálat bevonásával) helyszíni szemle lefolytatása során ellenőrizni, és környezettanulmányt készíteni. Továbbá a Polgármester ugyanezen feltételeket bármikor ellenőrizheti, az Alpolgármester és a Pénzügyi Bizottság által elkészített környezettanulmányt bármikor felülvizsgálhatja.

3. A hátrányos megkülönböztetés tilalma

A Rendelet támadott rendelkezései az Alaptörvény XV. cikkében garantált hátrányos megkülönböztetés tilalmába, és az Ebktv. ezen alapjogot törvényi szinten szabályozó bizonyos rendelkezéseibe (8., 9. és 26. §-iba) is ütköznek, vagyis az egyenlő bánásmódhoz való jogot is sértik. Álláspontunk szerint ugyanis kétségtelen, hogy a szociálisan legrászorultabb réteg kizárása valamely szociális támogatási formából a szociálisan kevésbé rászorultakkal (mint összehasonlítható helyzetben lévő csoporttal) szemben azt eredményezi, hogy a szociálisan leginkább rászorultak kedvezőtlenebb bánásmódban részesülnek az önkormányzat szabályozása által, mint a kevésbé rászorultak. Vagyis, a támadott rendelkezések vagyoni helyzet (Ebktv. 8. § q), alapján közvetlenül diszkriminálnak.

A Kúria már több döntésében rögzítette, hogy önkormányzati rendeletben felhatalmazás hiányában nem lehet a szociális támogatás feltételévé tenni nem szociális célú szempontokat (Köf.5.051/2012/6., Köf.5.008/2013/8., Köf.5.051/2014/3. számú határozat). Jelen ügyben egyértelmű, hogy a szociális támogatásokhoz való hozzáférés azon az alapon történő lehetetlenné tétele, hogy a támogatást igénylő olyan önkormányzat területéről érkezett, ahol az elköltözés ösztönzésére térítési díjat kapott, nem szociális szempont. E körben nincs helye önkormányzati szabályozásnak.”

II. Gyermekjóléti alapellátás hiánya

A Rendelet 2. § (2) bek. értelmében a Gyermekvédelmi törvény (Gyvt.) szerinti kötelező gyermekjóléti alapellátást a település a helyi óvoda útján biztosítja. A 3. § (1) bek. szerint pedig a személyes gondoskodás keretében kötelezően ellátandó alapellátások körében az óvodai ellátást és az intézményi étkeztetést említi a Rendelet, a gyermekjóléti alapellátást nem említi.

A Gyermek jogairól szóló ENSZ Egyezmény (és az azt kihirdető 1991.LXIV. törvény) illetve az Alaptörvény L) cikke az állam elsődleges kötelességévé teszik a gyermekek jogainak védelmét. A Gyvt. meghatározza a gyermekek jogainak védelmét szolgáló rendszert, melynek része a gyermekjóléti alapellátások biztosítása (Gyvt. 14.§ (2) bek.) A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat (Gyvt. 14.§ (3)). A Gyvt. 40.§ (1a) kimondja, hogy „A települési önkormányzat a gyermekjóléti szolgálatot önálló intézményként, szolgáltatóként vagy más intézmény szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységként működteti.” Az önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) értelmében pedig önkormányzati közfeladat a gyermekjóléti alapellátás biztosítása (13. § (1) bek. 8. pontja). Végül, a Gyvt. 15. § (2) bek. részletezi az önkormányzat által biztosítandó alapellátási formákat: a) a gyermekjóléti szolgáltatás, b) a gyermekek napközbeni ellátása, c) a gyermekek átmeneti gondozása. A Gyvt. 29. § (1) bek. szerint pedig a fenntartó önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról rendeletet alkot.

Tehát, gyermekjóléti- (és családsegítő) szolgáltatást minden **önkormányzatnak kötelezően kell biztosítania** a szociális, mentálhigiénés problémákkal küzdő vagy egyéb krízishelyzet megoldásához segítséget igénylő gyermekek, családok számára. Azt egyetlen település sem láthatja el az óvoda (azaz gyermekek napközbeni ellátása) formájában.

Azzal, hogy Sáta önkormányzata nem biztosítja a család- és gyermekjóléti szolgáltatást, megsérti az Alaptörvényt, a Gyermekek jogairól szóló törvényt, a Gyvt. és a Mötv. idézett rendelkezéseit.

Fentiek alapján **kérjük a t. Kormányhivatalt, hogy állapítsa meg a Rendelet támadott rendelkezéseinek Alaptörvény- és törvénytörő voltát és bocsásson ki törvényességi felhívást. Amennyiben a képviselő-testület e rendelkezéseket nem helyezi hatályon kívül, úgy kérjük, hogy a T. Kormányhivatal keresetben támadja meg azokat a Kúria előtt!**

Budapest, 2016. október 20.

Tisztelettel:

dr. Kapronczay Stefánia
ügyvezető igazgató
Társaság a Szabadságjogokért